

kn.remissvar@regeringskansliet.se
cc: lotta.lewin-pihlblad@regeringskansliet.se
Diarienummer KN2025/01284

Stockholm 2025-10-29

Byggföretagens yttrande över SOU 2025:68: Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar ca 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag.

Byggföretagen har tagit del av rubricerad remiss och vill framföra följande synpunkter.

I frågor rörande beredskap, nya samverkansformer och en modern byggnads- och reparationsberedskap samarbetar sex bransch- och arbetsgivarförbund inom byggsektorn: Byggföretagen, Byggmateriellindustrierna, Glasbranschföreningen, Innovationsföretagen, Installatörsföretagen och Maskinentreprenörerna. Organisationerna står eniga bakom ett antal ställningstaganden för att säkerställa att byggnads- och reparationsberedskapen blir effektiv, ändamålsenlig och långsiktigt hållbar. Ställningstagandena redovisas i bilaga 1 till detta remissvar.

Inledningsvis anser Byggföretagen att det är viktigt att skilja på *byggnads- och reparationsberedskap* (byggbranschens förmåga att utföra beredskapsarbeten) och *Byggnads- och Reparationsberedskapen* ("BRB"), som är den organisation som skall ansvara för och säkerställa att förmågan byggs upp och upprätthålls. I detta remissvar används förkortningen BRB om organisationen.

Sammanfattningsvis anser Byggföretagen att BRB bör återinrättas med en tydlig struktur, ett tydligt mandat och tillräckliga resurser att utföra uppdraget.

Byggföretagen vill särskilt betona vikten av följande:

- Ett **starkt BRB-kansli** med ansvar för styrning, samordning och uppföljning. Kansliet ska kunna koordinera försörjningsbehoven avseende bygg, anläggning och reparationer med samtliga övriga beredskapssektorer, CivO och militärregioner.
- **Tydlig ansvarsfördelning** mellan stat, länsstyrelser, regioner, kommuner, och näringsliv, där branschorganisationer ges en väl definierad roll.
- **Frivillig företagsmedverkan** med tydliga incitament och avtal, snarare än tvingande lagstiftning.

- **Kostnads- och riskfördelningen** ska inte ensidigt belasta företagen. Ansvar och risker ska fördelas på ett balanserat sätt mellan staten och företagen. Ersättningen för åtaganden ska vara reglerad och säkerställd genom tydliga och transparenta ersättningsmodeller, inklusive krav på kompensation vid nya eller utökade åtaganden.
- **Branschspecifik kompetens** inom bygg och anläggning måste tas tillvara.
- **Försörjningsanalyser och upphandling**- För att säkerställa robusthet och effektivitet i beredskapsarbetet behöver försörjningsanalyser och upphandlingar genomföras i nära samverkan mellan statliga aktörer, näringslivet och berörda branschorganisationer.
- **Strategisk hantering av kompetensförsörjning och civilplikt** – Säkerställ långsiktig tillgång till kritiska yrkesroller genom samordnad planering, utbildning och rekrytering, samt integrera civilplikt vid kris och höjd beredskap.
- **Snabb etablering av BRB**- Byggföretagen föreslår att BRB-kansliet och den centrala BRB-organisationen etableras senast 2026, med regional och lokal representation på plats senast 2028. Detta möjliggör övning och samverkan i god tid före 2031.

1. Författningsförslag

Byggföretagen tillstyrker förslaget om en särskild förordning för BRB-kansliet. Det är avgörande att kansliets ansvar, mandat, uppgifter och organisation tydligt definieras, inklusive:

- Tillhörighet och ledning
- Samordnings- och styrningsmandat
- Operativa resurser
- Regional och lokal representation, särskilt inom civilområden och länsstyrelser

Byggföretagen föreslår att §6 konkretiseras och förstärkas för att säkerställa att kansliet:

- Initierar och driver åtgärder som stärker BRB:s förmåga
- Aktivt leder och följer upp samverkan
- Genomför försörjningsanalyser, kompetensplanering och avtalsutformning
- Samordnar utbildning och övning med tydligt ansvar

Byggföretagen föreslår vidare att §8 bör förstärkas, i syfte att förtydliga kansliets mandat att leda samverkan mellan länsstyrelser, regioner, kommuner och näringsliv. Denna samverkan är en förutsättning för att organisationen ska fungera.

Vi tillstyrker att MSB:s roll enligt förordningen (2008:1002) bör förtydligas för att säkerställa stöd till BRB-kansliet i form av lägesbild, prioriteringar och samordning.

2. Varor och tjänster av betydelse för samhällsviktig verksamhet

Byggföretagen tillstyrker att BRB inordnas under civilförsvaret och de beredskapssektorer som infördes 2022. Dock är dessa strukturer ännu oprövade, vilket innebär risker vid höjd beredskap. Det är därför avgörande att roller, ansvar och samverkan övas och utvärderas kontinuerligt. Det är av stor vikt att näringslivets aktörer inkluderas och samövar.

Försörjningsanalyser inom bygg- och anläggningssektorn måste påbörjas omgående. Branschens medverkan är avgörande för att analyserna ska bli operativt användbara.

För att BRB ska kunna stödja NATO och DCA krävs att interoperabilitet, säkerhetsklassning och samverkansförmåga med militära aktörer integreras i BRB:s struktur. Vi föreslår att BRB-kansliet ges ett särskilt uppdrag att utveckla denna kapacitet i samverkan med Försvarsmakten.

Erfarenheter från Finland visar värdet av en stark, försvarsinriktad modell. Sverige ska ta lärdom men utforma BRB med bred civil inriktning och stärkt nordisk samverkan.

BRB bör ges organisatorisk flexibilitet att vid behov kunna flyttas till annan myndighet med bättre förutsättningar att leda verksamheten under kris eller krig. Detta ställer krav på organisation, förmågor och kompetens.

3. Nya samverkansformer mellan företag och offentliga aktörer

Byggföretagen ser positivt på att utveckla nya samverkansformer mellan företag och offentliga aktörer i syfte att stärka samhällets försörjningsberedskap. Vi ser goda möjligheter att utveckla detta inom ramen för BRB och genom ett system för försörjningsberedskapsavtal som ett centralt verktyg för beredskap. Byggföretagen vill dock betona vikten av frivillighet och avstyrker förslag om att genom ny tvingande lagstiftning kunna ålägga företag att vidta åtgärder.

Byggföretagen välkomnar förslaget att utveckla nya samverkansformer inom BRB. För att säkerställa effektiv mobilisering av resurser vid kris och krig krävs:

- **Tydliga och rättssäkra strukturer** för samverkan mellan myndigheter och företag.
- **Frivillighet och incitament** som grund – inte tvingande lagstiftning.
- **Formell roll för branschorganisationer** i samverkan och avtalsutformning.

Byggföretagen är positiva till ett system med försörjningsberedskapsavtal, F-avtal, som ingås på frivillig väg. Vi uppfattar utredningen som att upphandling enligt regelverket för offentlig upphandling fortsatt ska vara huvudregel men det är i övrigt oklart hur systemet är tänkt att fungera. Vi förstår det som att några utpekade myndigheter ska kunna teckna F-avtal men som systemet beskrivs synes det inte finnas några hinder för kommuner och regioner att teckna sådana avtal. Det framgår inte tydligt av utredningen om F-avtalen kan tecknas både enligt upphandlingsregelverket, eventuellt med stöd av olika undantag, eller utanför regelverket.

Det är svårt att förena beskrivningen av systemet med F-avtal med förslaget om en tvingande lagstiftning. Det är oroväckande om systemet ska klarläggas genom lagstiftning som samtidigt ger offentlig sektor rätt att ålägga företag att vidta åtgärder för främjande av försörjningsberedskap. Utredningens förslag om ett system för F-avtal är alltför oklart för att det ska vara möjligt att ta ställning till. Byggföretagen vill dock understryka några viktiga förutsättningar avseende systemet med F-avtal:

- Grunda sig på frivillighet och präglas av ett ömsesidigt värdeskapande.
- Gälla för fredstida kriser, skymningsläge och höjd beredskap.
- Inkludera ersättning- Företag som tecknar avtal om att upprätthålla beredskap i fred och utföra tjänster i händelse av höjd beredskap/krig, ska inte bära kostnaden själva.
- Hanteras och samordnas av BRB-kansliet.

F-avtalen behöver vara anpassade till olika beredskapssituationer. Det är viktigt att kontinuitetsplanering och beredskapskrav integreras i upphandlingsunderlag. Certifiering av beredskapsförmåga bör övervägas. Exempel på verksamhet som bör omfattas: Transportinfrastruktur, energi, VA, bredband, skyddsobjekt och annan kritisk infrastruktur. Samverkansentreprenad föreslås för prioriterade objekt, med planering i fredstid och aktivering vid kris och höjd beredskap. BRB bör ha kompetens inom Construction Management och militär samverkansförmåga.

Byggföretagen betonar att frivillighet är en styrka. Ett system byggt på förtroende, incitament och ömsesidig nytta är mer hållbart än ett tvångsbaserat system.

4 En modern byggnads- och reparationsberedskap

Byggföretagen är positiva till att en formell organisation för en modern byggnads- och reparationsberedskap inrättas och att en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel införs.

Utredningen anser att myndigheter på central nivå behöver skapa förutsättningar för att förmåga byggs upp hos alla berörda aktörer på central, regional och lokal nivå. Byggföretagen delar uppfattningen att förmågor måste byggas upp i hela landet.

Utredningen föreslår som målsättning att förmåga att upprätthålla en byggnads- och reparationsberedskap är på plats senast 2031. Byggföretagen förstår att helheten kommer att ta tid att bygga upp men anser att vitala delar av BRB såsom kansliet och en landsomfattande BRB-organisation måste vara på plats betydligt tidigare.

Byggföretagen är positiva till att förslaget om civilplikt utreds, men understryker att det bör ske skyndsamt. Civilplikt är ett viktigt incitament för våra medlemmars personalförsörjning och kontinuitetsplanering, för att kunna fungera som företag även i kris och krig.

Byggföretagen välkomnar att behovet av förstärkningsresurser utreds, avseende såväl materiel, utrustning, maskiner som kompetens.

Byggföretagen tillstyrker förslaget om att inrätta ett register på arbetsmaskiner. Detta ökar sektorns överblick över de resurser som finns att tillgå, och var dessa befinner sig. Vilken typ av maskiner som skall ingå i registret bör definieras tydligt.

4.1 En ny form av byggnads- och reparationsberedskap behöver införas

Byggföretagen delar utredningens synpunkt att mycket har förändrats sedan den tidigare byggnads- och reparationsberedskapen lades ner 2007. Det finns dock erfarenheter från den tidigare byggnads- och reparationsberedskapen vad avser ledning och styrning av denna typ av verksamhet vilket ej påverkas av de förändrade omständigheterna.

Tidigare BRB hade en tydlig struktur och organisation med väl definierat mandat och ansvarsområden, både civilt och militärt. Sverige var indelat i försvars- och militärområden, och BRB i huvudentreprenörsområden (HERO). Chefer inom BRB, både centralt och på lägre nivå hade både civilingenjörskompetens och militär erfarenhet som reservofficerare. Samverkan och ansvar mellan den statliga myndigheten och byggbranschens aktörer var bestämt i avtal på ett flertal nivåer vilket administrerades av BRB:s regional- och lokalkontor under ledning av BRB:s centralkontor.

Inom Byggföretagen finns erfarenhet från den tidigare byggnads- och reparationsberedskapen. Denna kunskap och erfarenhet bör tas till vara under uppbyggnaden av det nya BRB.

4.2 Utgångspunkter för en modern byggnads- och reparationsberedskap

Utredningen anser att varje aktör som ansvarar för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet eller verksamhet för totalförsvaret även ansvarar för att det finns en byggnads- och reparationsberedskap. Byggföretagen anser att det är riktigt att ansvars- och kompetensprincipen skall gälla. Vi ställer dock oss frågande till hur detta skall fungera i praktiken. En tydlig struktur för ansvar och mandat krävs.

4.3 Förslag för en modern byggnads- och reparationsberedskap

Byggföretagen anser att utredningens förslag är otydligt beträffande en modern byggnads- och reparationsberedskap och BRB-funktionen. Byggföretagen föreslår därför nedanstående förtydligande och definition.

BRB är en myndighetsfunktion vars uppgift är att skapa förutsättningar för att säkerställa att avtal tecknas mellan behovsägare av samhällsviktiga objekt och kvalificerade aktörer inom byggbranschen, i hela landet. Funktionen verkar som en strategisk samverkansplattform mellan offentliga och privata aktörer, med målet att snabbt och effektivt mobilisera byggkompetens vid kriser, höjd beredskap eller andra samhällsstörningar.

BRB ska även ansvara för att styra inventering av behov och resurser, vilket innebär att medverka till kartläggning vilka samhällsviktiga objekt som behöver skyddas eller förstärkas, samt vilka byggaktörer och kompetenser som finns tillgängliga. Utöver detta ska BRB samordna planering och övning mellan berörda parter, för att säkerställa att beredskapen är operativt fungerande och att samverkan sker enligt tydliga rutiner och ansvarsfördelning.

Genom detta bidrar BRB till att stärka Sveriges motståndskraft och förmåga att upprätthålla samhällskritiska funktioner under påfrestning.

BRB bör vara "toppnoden" för byggbranschens beredskap. Organisationen utgörs centralt av ett BRB-kansli, med en chef (C BRB) som rapporterar direkt till GD för den myndighet som är huvudman. Vidare skall det finnas BRB-personal inom de sex civilområdena, samt BRB-representanter hos respektive länsstyrelser som ingår i dessa områden. Om det visar sig nödvändigt och lämpligt kan denna typ av BRB-personal senare även placeras på kommunal nivå. Samtlig BRB-personal, oavsett stationering, rapporterar till C BRB.

Byggföretagen förordar följande kravbild för BRB-funktionen och dess kansli.

En formell organisation med en tydlig huvudman är avgörande för att skapa förtroende och effektivitet i samverkan mellan behovsägare och resursägare. När

organisationen är etablerad och igenkänd inom branschen, bidrar det till att alla parter känner tillit till dess funktion och ansvar. För att kommunikationen ska fungera smidigt krävs en enkel och tydlig kontaktväg som binder samman aktörerna genom hela processen, från planering till genomförande. BRB ska skapa förutsättningar för att avtal tecknas mellan behovsägare och resursägare.

Slutligen krävs att BRB har både förmåga och kapacitet – det vill säga rätt kompetens och tillräckliga resurser – för att kunna möta de krav som ställs i både vardag, kris och krig. Här är det viktigt med erfarenhet och kunskap om att driva projekt inom byggbranschen.

Byggföretagen tillstyrker att ett BRB-kansli inrättas hos Tillväxtverket. Utifrån ansvars- och kompetensprincipen föreslår utredningen att Boverket bör ges en avgörande roll för det förmågeskapande arbete som skall utföras inom den nya beredskapssektorn. Byggföretagen anser att det är viktigt att ansvar och gränsdragningar tydligt definieras mellan BRB-kansli hos Tillväxtverket och Boverket. Vi föreslår att Tillväxtverket ges ett tydligare mandat att leda BRB-arbetet, i nära samverkan med Boverket.

Byggföretagen välkomnar att utredningen poängterar att resurserna bör inkludera personal med kompetens inom bygg- och anläggningsområdet.

Utredningen lyfter fram att det är viktigt att samarbete sker med Militärregionerna (MR) och att det arbetet bör påbörjas snarast. Byggföretagen vill i detta sammanhang understryka vikten av att BRB även stöttar andra organisationer inom det militära försvaret.

Byggföretagen anser att det är mycket viktigt att Försvarsmaktens behov tillgodoses även om utredningen inte har haft detta som sitt uppdrag. Planeringsförutsättningar ska tas fram i samverkan mellan CivO och MR, vilket är positivt. Här finns lärdomar från tidigare BRB och de fältarbetsberedningar som utfördes under ledning av Försvarsmakten.

4.4 Hur ska åtgärder inom byggnads- och reparationsberedskapen finansieras?

För att säkerställa en robust och långsiktigt hållbar beredskap krävs en tydlig ansvarsfördelning mellan stat, länsstyrelser, regioner, kommuner och näringsliv, särskilt vad gäller finansieringsansvaret i olika skeden av beredskapsarbetet. Huvudansvaret för finansieringen bör åvila staten.

Vidare betonar Byggföretagen vikten av långsiktig och förutsägbar finansiering. Tillfälliga eller osäkra resurser riskerar att hämma nödvändiga investeringar och planeringsarbete inom byggsektorn. Staten bör överväga att införa incitament som stimulerar privata aktörer att bidra till beredskapen, exempelvis genom riktade stöd eller skatteincitament.

En välfungerande finansieringsmodell är en förutsättning för att bygg- och anläggningssektorn ska kunna bidra effektivt till totalförsvaret och samhällets motståndskraft.

4.5 Boverket och SGU utses till totalförsvarsmyndigheter

Byggföretagen välkomnar att Boverket och SGU utses till totalförsvarsmyndigheter, då båda har viktiga roller i planeringen och genomförandet av åtgärder inom bygg- och anläggningssektorn. Det är också angeläget att Tillväxtverket är totalförsvarsmyndighet, med tanke på dess centrala uppdrag att stärka näringslivets beredskap och försörjningsförmåga.

5. Kol, olja och naturgas

Byggföretagen ansluter sig i denna del till Svenskt Näringslivs remissvar.

6. Ett utökat ansvar till RISE

Byggföretagen ansluter sig i denna del till Svenskt Näringslivs remissvar.

7. Konsekvenser av utredningens förslag

Byggföretagen delar uppfattningen att en fungerande BRB kräver en ambitionshöjning hos samtliga berörda aktörer. Det är avgörande att ansvarsfördelningen mellan myndigheter tydliggörs, särskilt mellan Tillväxtverket och Boverket.

Tillväxtverkets roll som totalförsvarsmyndighet bör stärkas. Samverkan mellan myndigheter måste ske effektivt för att undvika dubbelarbete och säkerställa resursanvändning.

Företagens medverkan måste ske på frivillig grund, med tydliga incitament och ekonomisk ersättning. Tvingande lagstiftning riskerar att underminera engagemang och långsiktig samverkan.

Bilaga 3 – Exempel på förutsättningsskapande åtgärder och arbetsspår

Byggföretagen ser positivt på de föreslagna aktiviteterna. För att dessa ska få genomslag krävs att de:

- Tydligt fördelas på ansvariga aktörer
- Tidsätts
- Följs upp strukturerat

Byggföretagen är redo att, tillsammans med ovan nämnda branschorganisationer och specialistföreningar med central betydelse för bygg- och anläggningssektorns beredskap, bidra aktivt i det fortsatta arbetet med att utveckla och stärka BRB och landets byggnads- och reparationsberedskap.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till chefen Branschutveckling Lars Redtzer, via lars.redtzer@byggforetagen.se, eller 072-538 02 10.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör

Bilaga 1: Gemensamma ställningstaganden inom svensk byggsektor för en modern byggnads- och reparationsberedskap

Bilaga 1. Gemensamma ställningstaganden inom svensk byggsektor för en modern byggnads- och reparationsberedskap

I frågor rörande beredskap, nya samverkansformer och en modern byggnads- och reparationsberedskap samarbetar sex bransch- och arbetsgivarförbund inom byggsektorn: Byggföretagen, Byggmaterialindustrierna, Glasbranschföreningen, Innovationsföretagen, Installatörsföretagen och Maskinentreprenörerna. Organisationerna står eniga bakom ett antal ställningstaganden för att säkerställa att byggnads- och reparationsberedskapen blir effektiv, ändamålsenlig och långsiktigt hållbar.

Gemensamma ställningstaganden

1. Snabb etablering av byggnads- och reparationsberedskap

En fungerande BRB kan inte vänta. Kansliet måste vara på plats under 2026 och en landsomfattande organisation ha skapats senast 2028. Detta ger tid för övning, samverkan och uppbyggnad av resurser innan 2031.

2. Frivillighet och incitament framför tvång

Vi avstyrker förslag om tvingande lagstiftning. Företagens engagemang ska bygga på frivillighet, tydliga incitament och marknadsmässiga avtal – det skapar flexibilitet och långsiktig hållbarhet.

3. Obligatorisk samverkan med näringslivet

Samverkan är en grundförutsättning för att BRB ska fungera. Förordningen måste därför ange att BRB-kansliet *ska* samverka med näringslivet, inte bara *bör*. Byggsektorn inom Svenskt Näringsliv kan tillföra sektors- och branschspecifik kompetens och säkerställa att samverkan sker på konkurrensneutral grund. Ersättning behöver utgå för mer omfattande uppdrag.

4. Tydliggör roller och ansvar hos myndigheterna

Roller, ansvar och mandat mellan Tillväxtverket, Boverket och övriga berörda myndigheter ska vara tydligt definierade. Samtidigt bör myndigheterna ges tydliga mandat och processer för att identifiera och hantera frågor som faller utanför det egna uppdraget, så att inga viktiga områden lämnas obeaktade. Det är avgörande att myndigheterna agerar samordnat och tar gemensamt ansvar för helheten.

5. Försörjningsanalyser och förstärkningsresurser

Analyser av kritiska resurser inom bygg- och materialsektorn måste starta omgående. Dessa ska omfatta både produkter och tjänster samt planering för materiel, maskiner och kvalificerad personal, inklusive teknikkonsulter och projektledare.

6. Nationellt register för maskinresurser

Ett nationellt register över tunga anläggningsmaskiner bör upprättas. Det är avgörande för att säkerställa tillgång och skydd vid kris eller krig. Komplettera det befintliga vägtrafikregistret (VTR) hos Transportstyrelsen snarare än att skapa ett nytt it-system.

7. Ge mandat till lokala aktörer

Lokala aktörer måste ges mandat att agera vid kris, då central styrning kan vara otillräcklig. Beredskapen måste utgå från krigets verklighet, där el och kommunikation kan vara utslagna.

8. Kostnadsneutralitet för beredskapsarbete

Företag som tecknar avtal om att upprätthålla beredskap i fred och utföra tjänster i händelse av höjd beredskap/krig, ska inte bära kostnaden själva. Ersättning måste utgå för personal, maskiner, lagerhållning, deltagande i övningar och övriga tjänster.

9. Skydd för företag och medarbetare

Erfarenheter från Ukraina visar att civil infrastruktur och personal inom byggnads- och reparationsberedskap är prioriterade mål. Upprätta styrkor för närskydd, och ge myndigheter uppdrag att öva samarbete på skadeplats mellan aktörer som beställare, kommun, polis, militär, räddningstjänst och företagare med beredskapsavtal.

Företagarna inom svensk byggsektor står redo att bidra till Sveriges säkerhet och förmåga att stå emot kriser och hot.

Byggföretagen

Byggmaterialindustrierna

Glasbranschföreningen

Innovationsföretagen

Installatörsföretagen

Maskinentreprenörerna